

EL SOCIALISTA

Òrgan de la U. S. C. - Secció de Banyoles i defensor dels treballadors

Preu: 15 Cts.

Dels articles publicats en son responsables llurs autors

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: CARRER PONENT, NÚMERO 10

Les dones i la política

Malgrat ésser aquest un tema molt tractat, més d'ençà que la República és implantada, car mancava aquest canvi de règim perquè els homes es donessin compte que també la dona serveix per a quelcom més que per passar la bugada i atendre solament els gustos del marit, miraré d'estendre'l una mica més, puix que tot i haver donat les dones un pas de gegant en aquest curt període de temps, no hem arribat encara al cim desitjat. Oh! — em sembla sentir de totes les boques mascles —: és que la dona no està preparada! Clam constant. Bé, d'acord, però parlem-ne. ¿Sobre qui hem de fer recaure tota la gravetat del pes d'aquesta responsabilitat? Sobre l'home, l'home de la vilipendiosa monarquia, l'home que, com us deia abans, només comprenia la dona sota dos aspectes: o com un article de luxe o com un escarraç, però mai com una col·laboradora, com una companya. Doncs bé, vosaltres, homes de la República, fruit novell d'aquesta nova saba, no vulgueu recollir les xaçres i les mesquineses d'aquella generació superada i dignifiquen

a la dona, enaltiu-la, fent-la arribar al vostre nivell. No li oculteu la política com si fos un tema paorós, com a l'infant se li parla del «papu», com un graó que ella mai no podrà assolir. No defugiu les converses que us venen a flor de llavi sobre el concepte socialista dels governs i de les coses. Al matí n'haureu parlat al taller, a l'oficina, en parlareu més tard al cafè, a la penya, i a casa no en direu res perquè «ella no hi entèn», i si seguiu fent-ho així, no hi entendrà mai. Expansioneu-vos, manifesteu-vos tal com sou políticament, a la mare, a la germana, a la dona o a la promesa; mostreu-li el camí, doneu-li la mà i seguirà les vostres petxades, i si les que per pertànyer al segle passat fan cas omís de les vostres prediques, en canvi les donzelles, les nenes, aquests rebrots que prometedors avui, s'enfilen, seran el fruit més ufanós que demà recollirà el nostre poble, el fruit que vosaltres els homes de la República, haureu plantat en bé i profit de la nostra societat.

ERNESTINA PRAT.

Ensaliva noi, ensaliva

Van per tu, si; per tú venen ¡oh pària de la nostra ciutat i termes propers a la nostra ciutat! Venen per tú i no ho dic jo, no; son ells qui ho diuen. Aquella colla de senyorassas i senyorassos, que s'han fet seva la terra del comú i que si l'han comprada a l'Estat l'han comprada per tú ¡oh pària! si hom no manteix al dir-ho.

Per tú fan també tot lo que fan, i ja veus quan han fet i fan are i adés i prou que ho trovas ja. Mira sinó, vestidets, passejades, joguines i quanta llemminadura per als teus *nanus*. Pels grans, fins barrats al plà de la mà, assistències de tota mena, oferiments a dojo, tot una pluja de benediccions del cel, amb intercessió de una santa i tot, que t'arriban a boca que vols, cor que desitjes.

¡Apa! no siguis tonto. Bada la boca i cluca els ulls, que cau l'atmetlla.

Ja vindrà qui voldrà explicar-te de on ve i on va tot aixó, que potser no es mes que un miracle de la República, pero tú, no vulguis sapiguer-ho; pensa només, que santa i bona gent serà, qui tant s'esforça en practicar el bé i desitgen de fer-lo tant a l'engrós.

Amb aixó, no t'hi encaparris massa. Aprofitat; si no pots clavar-hi mossegada, llepa. No badis, que a lo millor, una ruixada pot entendreir els boscos i aquesta gent es capàs d'abandonar aquesta déria, per agafar la de anar a buscar bolets.

Han cregut un autèntic troglodita, primitiu morador de les cavernes de les Estunes, on dubten que hi haigí arribat encara, la llum del Evangeli i n'han fet missió seva, abrandar-te en la fé de Jesucrist.

Potser si, que't volen amagar l'ou, aquesta colla de senyorassas i senyorassos, pero, que vols que't digui, jo'm vaig convencent, que seguint els concells del seu predecessor Sant Lluç, aquestos nous apòstols, venen decidits a vuidar les llargues bosses que tenen i que tant reprobava aquell Sant Evangelista.

Jo crec que volen repartir a n'els pobres les riqueses que'ls hi sobran.

Algú et dirà que la República..... Jo

no: jo crec mes, que tot aixó, es obra i gràcia de Santa Teresita del niño Jesus o bè de la nova Santa que els ha tocat el cor; si no es que la noia de en Narcis, al recordar-lo hi aquelles paraules de Jesús a ne'ls rics, a quins deia: «Penseu que tot lo que teniu no es pas vostre; jo vos ho he donat perquè ho administreu per els altres». Els ha fet entrar en remordiments i van a ferte'n part. ¡Qui sab Mare de Deu!

Si la Magdalena del carrer Gran, está fent el gran Miracle de portar al bon camí del Paradis a tanta gent adinerada que l'entrotlla.

Potser si que de tant oir-li alló, de que «Mes aviat passarà un camell per el forat d'una agulla de cosir, que un ric a les portes del cel». Aquesta colla de senyorassas i senyorassos donaràn tot lo que tenen als pobres, agafaràn la creu i seguiràn a Jesus.

En fi sigui com sigui i digui lo que digui la gent, ja sabs tu ¡oh pària! que mai ningú ha fet res ben fet per tothom i a lo millor veuràs que encara surtirà qui bescantarà tant bones intencions i qui te'n digui l'alçada d'un campanar d'aquesta colla de senyorasses i senyorassos; que tafaner i haigi que els conti els passos, anants i vingents, els autos que tenen, els préssecs que comprin, si portan la permanent i si es fan la manicura. Ja t'he dit, sigui pel que sigui i digui lo que digui la gent, que no miris res, ni t'escoltis a ningú; que si es cert que per tu venen i portan els bons propòsits que jo crec que portan, es arribada per tu ¡oh pària! l'hora redemptora.

Per aixó t'aconsello que t'arrapis allà on puguis i de la manera que puguis.

No fassis l'aixerit. Mes aviat fes la ença, Deixat evangelitzar.

Pensa que tothom xerra i ningú sab de que và. Calcula només, que si es cert com jo m'ho crec, que aquesta colla de senyorassas i senyorassos han fet el pensament de guanyar el Cel, repartint a ne'ls pobres i necessitats, la riquesa que els hi sobra. ¡Ai bon Deu! No hi ha pas prou miseria, no hi ha prou necessitats, ni pobres en tota la comarca de La Garrotxa, per acabar-lo hi lo que els hi sobra, ¡tal son de rics!

Deixondat doncs ¡oh pària! Deixondat i comença d'ensalivar davant de tant fal-

la guera perspectiva. Ensaliva, si. ensaliva, mentrestant t'arriman al benestar de la terra, aquesta colla de senyorassas i senyorassos que semblan disposats a traspassar-te la seva bona vida terrenal en canvi de la eterna benaventurança en el Cel, que en premi esperan obtenir del bon Deu, per tant gran virtud.

L'ensenyament a Banyoles

Ja ho sabiam, que la idea de que l'Ajuntament s'incautés d'aquell Monestir, per encabir-hi en aquell immoble, els grups escolars que han de plegar per ministeri de la llei, abans del primer de Gener de l'any que vé, trobaria una contra formidable i tal la esperem dels elements interessats en que no prosperi aquella idea, per el profit que sens dubte en treuen, directa o indirectament, del actual usdefruit d'aquell establiment, però, que ens surtís una senyora «Renovació» tirant-nos davant dels ulls, tot un davantal per a fer-nos trencar de camí; qui sab, si amb intenció de que ens estimbesim, certa fé, no hi comptavem pas, i menys esperavem encara, que, el seu comentari fos, el de calificar-la de niciesa aquella idea; plantegant-nos tot seguit aquell dilema: «o es respecta la llei o es vulnera saltanhi per damunt» com si aixís pogues trovar-hi excusa, lo que serà sempre negligencia, al palesar-ne lo capció de la consecuencia; de que l'Ajuntament no pot acordar res.

Veritat que el comentarista aplanant se una miqueta i més a tó amb lo que debatem, hi fa l'afegitó Si haguessen dit a que l'Ajuntament esbrini si hi ha possibilitats de que el Monastir passi a ésser propietat de Banyoles i en cas d'existir aquesta possibilitat, intentar si l'Estat ho resolt favorablement, nosaltres hauriem dit: conformes. Pero, ¡home de Deu! Que mes vol dir, aquell paràgraf nostre «Entretant a l'Ajuntament toca esbrinar lo que cal fer, com s'ha de fer i averiguar tot quant hi ha dret a fer en aixó del Monastir.»

No será pas que ¡oh senyors de «Renovació»! se os ha ficat la dèria de que nosaltres n'hem d'aprendre de vosaltres, lliço de tot i al peu de la lletra, o bé que no sabeu de llegir? Hi ha coses que son ben de mal paír, però les coses vostres son capaces d'empeltrucar un áneq de sobre any.

Tornant-hi amb el davantal que tant be manegen a lo *Joselito*, sabeu senyor renovador, que aquella afirmació terminant que feu; «que l'Ajuntament no intervé, per res absolutament per res en l'obra preparatoria per fer la substitució de l'ensenyansa relligiosa» (?) ha causat gran estupefacció entre els que creien que ell i sols ell, es qui deu cuidar dels interessos comunals? ¿Es que la substitució de l'ensenyament, no interessa i amb màxima intensitat a tots els vostres representats?

Ja veiem, que mes avall puntualitseu que aquets treballs. estan encomanats a una Comissió Mixta Municipal. Molt bé; a n'ella transmeterém la nostra idea, pero, mentrestan no s'haigi constituït aquesta Comissió, com ens heu fet entendre succeix, s'ha de deixar tot en l'aire, perque a n'el seu temps quedin les coses tal com estan?

Si aixó vos sembla be, a nosaltres no. Després concretant dieu: «que es inútil fer càrrecs al Ajuntament, puix que no té la mes petita intervenció per a resoldrer aquest problema» Vet aquí un altre cosa que ja la sabiam també, que es inútil fer càrrecs al Ajuntament, (i que mal vos está el dir-ho!) en canvi li reconeixeu, lo que en dieu una facultat, una sola, la de pagar els gastos que alló ocasioni. Dons bé; nosaltres trovem mal fet, molt mal fet, que no intervingui a resoldrer aquell problema amb tot el seny i saber i máxim interés, apurant tots els mitjans, per aludir alló que en dieu una facultat o sia, el pagar tots els gastos que alló ocasioni,

¿No será pas que vosaltres enteneu, que lo que ha de pagar-se del comú. no deu preocupar a l'Ajuntament? Res d'estrany seria, car s'han donat cassos que un senyor espiraba a la regidoria per a estalviar-se de pagar la bombeta del seu pas de porta i mes de quatre ne coneixém que per a sustreures a les càrregues municipals, no sols s'incauterien del Monastir, sino del mateix *Sursum corda* i are fan esgarrafalls de la nostra idea i trovan bè, que vosaltres els renovadors, la califiqueu de niciesa. ¡Allà tot i tots plegats!

Ja ens hem apuntat els dos regidors, el mestre i la mestressa que han d'integrar la Comissió Mixta. El pare de familia que l'Arcalde ha proposat, ja ens el dirán a la Direcció General de Ensenyansa a Madrid i allavors potser sabrem i tot, perque lo mes calent es a l'aigüera.

Per acabar volém fer-vos saber, que el vostre, tant se m'en dona, no ens fa, ni fum; i que amb lo que habeu dit, vos habem entés de sobres, pero, que malgrat esser aixís, ho ferém com voldrem i en profit del poble, i de ningú mes: sabeu? de ningú mes

Comentari de actualitat

En una conversa sostinguda dies enrera amb un proom de una de les esquerres locals, es lamentava primer i censuraba després, el desviu segons ell dels obrers de Banyoles. Será curiós de preguntar a dit senyor quin concepte en te de nosaltres. ¿Es que potser creu que tota la vida tenim que ésser el seu juguet? Sortosament per a nosaltres encare que un xic tart ho havem entés i estem disposats a rectificar el nostre camí. Ara vos lamenteu perquè hem adreßat una instancia al nostre Ajuntament perque suprimeixi l'arbitri dels vins comuns. ¿Es que per ventura no vos ho varem demanar ja en les conclusions del 1er. de Maig? ¿Tal volta no vareu renovar el contracte en Juliol passat amb dita empresa? Es veu clarament que les teniu molt en compte les aspiracions dels obrers. I de les altres conclusions que varem adreßar al Ajuntament pél 1er. de Maig, ja fareu el favor de dirme que es lo que

haveu procurat realitzar. Les esquerras han complert una missió històrica haver ajudat a derrumbar un règim tirànic i ple de vergonyes, però ara es arribada l'hora de precisar les posicions de cadascú, un cop la República en marcha, la qual cosa vol dir que cada grup ha de fer honestament la feina que li pertoca. La tasca nostra es la de lluitar tot el proletariat en una acció conjunta per a combatre al feixisme i lograr les nostres justes reivindicacions. I vosaltres, els republicans burgesos tingueu cura de salvar la República dels seus perills, i no vos preocupeu de que els obrers se sentin ja majors d'edat i vulguin lliurar-se de la vostre paternal protecció. — J. T.

Gandhi es un nacionalista exemplar.

Mahatma o Mohandes Karamchánt Gandhi, es un home que lluita per la llibertat i la independència del territori de la Índia sotmés a Anglaterra. Es aquest home, petit, de cos débil i de cara prima, que porta ulleres i que veiem en moltes fotografies de la premsa, que va vestit de blanc, sense res al cap i descalç. El seu aliment es de fruites i arròs i la seva única beguda es l'aigua. Dorm a terra, i dorm poc perquè pensa molt mentalment. Es respectuós i amable hosta amb els seus contraris, la sinceritat es lo millor del seu caracter, quant parla ho fa amb tota modestia. No es partidari d'oratories efectives ni discursos polítics, ni aclamacions públiques. Aquest home, fa mes de quaranta anys que predica l'amor entre els indios, i demana l'autonomia del seu país, la llibertat i la independència de la Índia.

Aquets últims dies la premsa de Bombai ha donat compte de que Gandhi ha sigut novament empresonat, que dins la pressó practica el dejuni, que el seu estat es de gravetat tinguent que traslladarlo al hospital, i per ultim, que ha sigut posat en llibertat.

Les autoritats ingleses veuen un perill amb l'empresonament i dejuni de Gandhi, saben que aixó representa la protesta de tres cents milions d'indios que demanen en el seu Deu la seva llibertat, i és que estant units per uns sentiments nacionalistes i per una lluita passiva contra la tirania d'un poder colonial angleses.

Gandhi es un Crist que senyala a les colectivitats el camí del deure i la dignitat, que fortifica i empeny el poble indi perquè veigi com apunta el sol brillant de la seva redempció. Gandhi es el guia espiritual del seu país, exemple de moral rectitud i justícia.

Té l'edat de 65 anys, va neixer a Porbandar Nord-dest de l'Índia, perteneix a una raça activa i ardent, en la seva infància va tenir per mestre a un brahmán que li va fer aprendre el text de Vixnú. Deu suprem de les llanures del Ganges. De lo primer que va protestar, es de que en el seu país s'imposés l'ensenyança oficial inglesa, i de la prohibició de que els nadius coneixin els tresors literaris amb la seva llengua materna.

Als 19 anys els seus pares, que també practicaven la caritat i l'amor, varen enviarlo a Londres per estudiar la carrera de advocat, obtenin el títol als 23 anys. Va tornar al seu país desilucionat de la civilització Europea. Segons diu, a Londres sols va malgastar temps i diners. Un amic va regalarli una Bíblia i no la va entendre, observant que part del seu contingut, embrutia la seva religió. Va deixar d'actuar com advocat, perquè diu que la justícia sempre se inclina al pes de la influència i dels diners. Gandhi sols actua d'advocat quant ha de defensar els drets dels oprimits, com ho demostre la seva lluita en l'Àfrica del Sur defensant a 150.000 paisans seus contra l'exclusió asiática. Allí va esser, insultat i despreciat, com de raça inferior, negantli tota classe de consideracions i respecta, però ell sempre ferm amb la seva idea redemptora nacionalista, contestava amb carinyo i amor a tots els insults. Va organitzar un Congrés indu, i una societat, per educar a tots aquells expatriats, fundant una colònia Agrícola sistema León Tolstoy. Va esser empresonat, i dins la presó va escriure el llibre «Autonomia Índia», sostinguent una lluita continuada, heròica i digne d'un poble. Al produirse la guerra, Gandhi va practicar amb el govern anglés, en el sentit de que a cambi de l'autonomia, la Índia donaria 185.000 soldats, però veient que Anglaterra no complia la promesa, l'any 1919 es va posar al front de un moviment nacionalista com a protesta de desobediència vivil, moviment que va esser sofocat per procediments violents, costant la mort de 600 Indus, i l'empresonament de molts. Gandhi no vol l'imposició de la civilització de Europa perquè diu que es viciosa i satànica, i que está inclinada a continúas guerres i a destruirse ella mateixa. Protesta dels jutjes, perquè son instruments despòtics, dels mestres, perquè es dedican a les facultats intel·lectuals i no educan el cor ni formen el caracter, dels metjes perquè sols cuiden dels sufriments corporals i no buscan les causes del mal. Está conforme amb la idea de León Tolstoy, de que Déu está dins de cada ser humà.

En el precepte avangélic. «Volguer al pròxim com a tu

mateix» i agrega, «I a tot lo demés que tingui vida». «Prefereixo ser fet a trossos, a negar que els oprimits son jermans meu» «La pau es el primer article de la meva fe».

Estic escrivint una part de la biografia d'un revolucionari formidable com ho va esser Jesucrist. Gandhi ha traduït pel seu país a Platon, i a Ruskin, está familiaritzat amb lo millor que ha produït la literatura d'Europa i Amèrica, es un gran estadista, una voluntad ferma. Jesucrist que amb uns quants homes, va conquistar l'imperi de Roma, avui faria lo mateix que Gandhi a la Índia contra el domini d'Anglaterra.

Gandhi es un símbol, un exemple pels catalans, que aspirem a una completa transformació social de la nostra terra, pels que lluitem a fi de que la nostra personalitat sigui volguda i respectada del mon, pels que volem l'unió federal del nostre poble amb les demés regions d'Espanya, pels que sabem que l'unitat espanyola va esser imposada per la força de les armes, i aquesta no existeix mes que en el mapa.

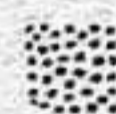
Molts catalans pensen que nacionalisme es simnònim de separatisme, aixó no es nacionalisme, aixó es divisió, ambició odi i guerra. Els radicals socialistes catalans volem la associació i federació d'homes i pobles, la pau, i mai, per molt tirànic que fós un govern centraliste, per molt que s'ens atropallés les nostres llibertats, pensariem com va dir en el miting nacionaliste de Barcelona el basc senyor Irujo, donar el crit de ¡Mori Espanya! perquè Espanya es la República, i la República som els ciutadans, i els ciutadans posan i treuen governs. Nosaltres lluitariem, homes i pobles per derrotar el govern tirànic, recorreriem a les altres regions jermanes demanant la protecció a la nostre llibertat oprimida, com nosaltres ho fariem per ells, sempre que ademés de cristians i catòlics fossin espanyols. Fariem com va fer en Marcel·lí Domingo quant la discussió del Estatut, recorra Espanya donant mitings i conferencies, explicant que les llibertats de Catalunya eren les de totes les regions, que l'Autonomia de Catalunya era la preparació d'una República Federal posible, fent que Catalunya fos admirada fora de Catalunya.

Avui necesitem un Gandhi perquè ens uneixi espiritualment, que ems tregui el 50 per 100 d'analfabets, herencia de la ensenyança religiosa, que expulsi de les seves posicions tiràniques a tots els faritxeus, a tots els baladrers de la nostra terra, a tots els que ens prenen per indus. Els catalans em de fer una resistència activa de sacrifici, amor i fe ciutadana, no deixant que imperi el nacionalista-separatista dins l'unitat catalana, perquè aixó faria perdre la nostra personalitat moral, i un poble que no te moral está perdut. — ANGEL PEREZ RIPOLL

Bloc de Notes

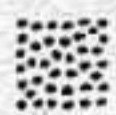
FALTA DE COSTUM

La sessió del 24 d'Agost «Renovació» publicava el nom de de sis Regidors, sols n'hi havia cinc. Serà per falta de costum de celebrarles a la sala de sessions?

ARA VA BE

El dia 6 «Renovació» apretava de valent als burgesos, ¡Cristians referent a complir les lleis socials o sigui donar la setmana de festes als obrers, Molt bé, Les coses clares, Nosaltres estem conformes, i també fem present que aquets regidors burgesos que tenen obrers, cal que també compleixin per a donar exemple. El burjés que no compleixi, el denunciaren i li publicarem el nom.

LA BIBLIOTECA PÚBLICA

El nombre de llegidors a la Biblioteca pública de la Caixa de Pensions va creixent cada dia. Durant els darrers 15 dies del mes d'Agost foren 790 el nombre de llegidors distribuïts en 284 homes, 231 dones i 275 infans amb un total de 990 llibres consultats. Ens en felicitem.

QUIN GÉNIT

Sembla senyors de «Renovació» que l'escrit que publicava «El Socialista» titulat «L'ensenyament local» vos ha tocat del cor. Que's sagrada la minoria senmi-esquerra? que no em podem dir res que vosaltres renovadors no vos sentiu molestats? Nosaltres en parlem i fem present en sentit de l'autoritat, i lo mateix ho fariem que fossin uns, que altres, el refrán diu: que qui no vulgui ésser trovat, que no es mogui de casa.